

การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่เกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

A Study of Impacts of Marine Tourism according to the Components of Sustainable Tourism in Koh Larn Area, Bang Lamung District, Chonburi province.

อิสระพงษ์ พลธานี (Issarapong Polthane)

อุมพร บุญเพชรแก้ว (Umaporn Boonphetkaew)

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Science

ฐิติวัลลค์ ช่อมะลิ (Titiwan Chomali)

ณัฐมา มุลกร (Nattacha Moonlakorn)

สุดารัตน์ คณิตอิทธิวัฒน์ (Sudarat kanittititwan)

ศศิพร กลั่นบุศย์ (Sasiporn Klanbut)

อาทิตยา ประเสริฐนอก (Atittaya Prasertnok)

นิสิตคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Bachelor of Business Administration Program in Tourism and Hospitality Management

Faculty of Liberal Arts and Science at Kamphaeng Saen Campus, Kasetsart University

Received: June, 23, 2021, Revised: September, 19, 2021, Accepted: October, 10, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในเกาะล้าน ผู้ประกอบการภายในเกาะล้าน ชาวบ้าน และนักท่องเที่ยว ที่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 40 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) และสรุปผลการวิจัยด้วยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีการขยายตัว ทำให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในชุมชน แต่เมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้นค่าครองชีพก็สูงขึ้นเช่นกัน ด้านสังคมการท่องเที่ยวประกอบด้วยกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล ทำให้ชาวบ้านมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากอาชีพทำการประมงดั้งเดิม มาเป็นการประกอบอาชีพให้บริการด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณประโยชน์น้อยลง การคมนาคมบนเกาะล้านเกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อยครั้ง เนื่องจากเส้นทางส่วนมากเป็นทางลาดชันเนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ชำนาญการใช้เส้นทาง ด้านวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงค่อนข้างน้อย เพราะชาวบ้านบนเกาะล้านยังคงมีการแต่งกาย การดำเนินชีวิต และการเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสถานที่สำคัญทางศาสนาตามเดิม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการ

ท่องเที่ยวเกิดขึ้นจากการมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้ปะการังเสื่อมโทรม และเกาะลันยังพบกับปัญหาขยะล้นเกาะ เนื่องจากการจัดการขยะที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่ในอนาคตมีโครงการที่จะทำศูนย์กำจัดขยะโดยวิธีเผาทำลายขยะเพื่อลดปริมาณจำนวนขยะบนเกาะลัน ซึ่งผลจากการศึกษานี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะลันได้ต่อไป

คำสำคัญ: ผลกระทบการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวทางทะเล

Abstract

This research aims to study the impact of marine tourism as a component of sustainable tourism “Case Study of Koh Larn, Bang Lamung District, Chonburi Province”. It is a qualitative research using in-depth interview tools from relevant governmental information providers, entrepreneurs, villagers and tourists within Koh Larn. The method used was to select a specific group of 40 people. Content analysis was used to summarize the research with descriptive methods. The study found that, in terms of economy, the increase in number of tourists resulted in the tourism business to expand including in employment, income generation, and careers for people in the community. Moreover, whenever income increases, the cost of living also increases. In social aspects, tourism consists of various activities giving the villagers more choices in their careers. Aside from the traditional fishing industry, careers turned to tourism services causing less villagers to participate in public benefit activities. In addition, there were frequent accidents on Koh Larn since most of the routes are steep slopes. Culturally, there were relatively few changes because the villagers on Koh Larn wore the same style of clothes, their way of living and worshipping sacred objects or religious sites were the same as before. Environmentally, as the number of tourists had increased, marine activities also increased. This results in coral deterioration and leaving Koh Larn to face the problem of garbage overflowing the island due to ineffective waste management. However, in the future, a waste disposal center project will be implemented. This will be done by burning waste to reduce the amount of waste on Koh Larn. The results from the study acquired through agencies in the area of tourist attractions, from all four aspects, can be adapted for the province's tourism development plan in the future.

Keywords: Tourism Impact, Sustainable Tourism, Marine Tourism

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาวิกฤติทางสิ่งแวดล้อมจากปัญหาการลดลงของปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด (วิไลลักษณ์รัตนเพียรธัมมะ, 2546) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชุมชนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น นักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันระมัดระวังรักษาสิ่งแวดล้อมปริมาณขยะมีจำนวนเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อชุมชน อีกทั้งความไม่สะดวกต่างๆ อันเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมเยือนเป็นจำนวนมากที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาเสียงรบกวน และปัญหาค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น ฯลฯ ส่งผลให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีผลกระทบทางลบน้อยที่สุด โดยให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และช่วยกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพที่ดีต่อไปให้ได้มากที่สุด ขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อจะได้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนอย่างเต็มที่ (ราเมศร์ พรหมชาติ, 2550)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะสถานที่ที่มีทัศนียภาพที่สวยงามจากความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ฝูงปลาสวยงาม หรือแนวปะการังซึ่งดึงดูดการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย เช่น การดำน้ำ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวในจำนวนที่มากตลอดเวลา ซึ่งเมื่อมีการใช้ประโยชน์ก็มักจะเกิดความเสื่อมโทรม เช่น การเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอย ของเสีย ตลอดจนน้ำทิ้งจากสถานที่บริการร้านอาหารรวมทั้งเรือโดยสาร มีผลทำให้น้ำทะเลมีคุณภาพเสื่อมลง สูญเสียทรัพยากรชายฝั่ง ระบบนิเวศใต้ท้องทะเล ทัศนียภาพเสื่อมโทรม (วิชิต เรืองแป้น, 2558, น. 359-375) ดังจะเห็นจากผลการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งในปัจจุบันถือว่าเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและสันทนาการทางภาคใต้ของฝั่งอ่าวไทย ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ฯลฯ อย่างรวดเร็ว แม้จะมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของน้ำและไฟฟ้าในการอุปโภคบริโภค จึงจำเป็นต้องมีการขนส่งไปจากบนฝั่งหรือมีการปั่นไฟฟ้าใช้ อีกทั้งข้อจำกัดของพื้นที่ในเรื่องของการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย จึงทำให้น้ำทิ้งจากการอุปโภคบริโภคถูกปล่อยลงสู่ทะเล ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลต่อระบบนิเวศทางทะเลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (โชติกา ลอยทวินนท์ และคณะ, 2558, น. 147-154)

การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพจะต้องคำนึงหรือใส่ใจกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว ทั้งนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถูกจัดว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงเริ่มมีการศึกษาวิจัยผลกระทบของการท่องเที่ยวและแนวทางในการป้องกันแก้ไขซึ่งมีการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม (นิตา ชัชกุล, 2555, น. 268-284) โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น 2) ด้านสังคมให้ความสำคัญต่อการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเสมอภาค และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมให้การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร (Cooper and other, 2012) โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ การศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายในใจของนักท่องเที่ยว จะต้อง

ทำการเร่งวางแผน ยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยยังคงมีการรักษาสภาพแวดล้อมให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด อีกทั้งยังไม่ทำให้กระทบต่อสภาพสังคม และวัฒนธรรม ของชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

เกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งสร้างรายได้ให้กับจังหวัดชลบุรี และมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลพบว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 8,453,268 คน (ร้อยละ 40 ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย) ก่อให้เกิดรายได้ 76,553.15 ล้านบาท โดยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากที่สุด เรียงลำดับตามสัญชาติ ได้แก่ ประเทศรัสเซีย จีน เยอรมัน ไต้หวันและอินเดีย (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2558) ทั้งนี้เมืองพัทยาได้นำเสนอเกาะล้านให้เป็นอีกหนึ่งในแผน ซึ่งพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล (ศูนย์ข้อมูลสังหาริมทรัพย์, 2563) อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวบนเกาะล้านที่เพิ่มมากขึ้นและกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณแนวปะการังก็อาจเพิ่มปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของแนวปะการังขึ้น ซึ่งถ้าแนวปะการังถูกทำลายจนเสื่อมโทรมความสมดุลของระบบนิเวศก็จะถูกทำลายไปด้วย และก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรประมงในบริเวณแนวปะการังและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งจะทำให้เกิดการพังทลายของชายหาดที่สวยงาม ส่งผลต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งจากเหตุผลในการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแต่จากการเติบโตทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันแต่มาตรการควบคุมและป้องกันปัญหาด้านการท่องเที่ยวยังคงขาดประสิทธิภาพและความเด็ดขาด ซึ่งหากปล่อยให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยปราศจากการจัดการที่ถูกต้องผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาคือการทำลายสมดุลตามธรรมชาติ อาจทำให้ไม่สามารถฟื้นฟูขึ้นมาได้ในเวลาอันสั้น ดังนั้นการศึกษผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเล กรณีศึกษาเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาผลกระทบในพื้นที่ เพื่อศึกษาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และศึกษาแนวทางการควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อทำให้ทราบถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ให้เกิดความยั่งยืนต่อทรัพยากรในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเล กรณีศึกษาเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่เกาะล้านจังหวัดชลบุรี และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชาวบ้านในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การดำเนินการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางขั้นตอนและวิธีการศึกษาไว้ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้การสนับสนุน ดูแลจัดการพื้นที่ภายในเกาะล้าน ซึ่งประกอบด้วย ประธานชุมชนเกาะล้าน เลขาธิการชุมชนเกาะล้าน และนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการของเกาะล้าน ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากการประสบการณ์การทำงาน ความเป็นผู้นำของชุมชน รวมถึงการมีส่วนเกี่ยวข้องในการออกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการศึกษาในพื้นที่ โดยสาเหตุที่ใช้การเก็บข้อมูล 3 คนเนื่องมาจากการพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ในขณะที่ยดำรงตำแหน่ง เช่น ความสามารถในการให้ความเห็นในระดับนโยบาย รวมถึงการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่

2. ผู้ประกอบการ จำนวน 9 คน ที่มีส่วนได้เสียบนเกาะล้านโดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านที่พักบนเกาะล้าน ผู้ประกอบการด้านรถเช่า และตัวแทนผู้ประกอบการในชุมชน ซึ่งต้องมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการในพื้นที่ที่สามารถเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลและใช้วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการใช้วิธีการสุ่มแบบแนะนำปากต่อปากหรือการอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูล

3. ตัวแทนประชาชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัยบนเกาะล้าน ผู้วิจัยทำการกำหนดจากกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อหารายได้ทางด้านรับจ้างหรือผู้ให้บริการในพื้นที่สาธารณะและการค้าขายบนเกาะล้าน โดยเป็นลักษณะของการขอความร่วมมือจากตัวอย่างแรกในการแนะนำตัวอย่างต่อ ๆ ไป สืบสาวไปเรื่อยจากตัวอย่างแรกจนได้ข้อมูลคล้ายคลึงกับการที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างก่อนหน้าจึงทำการหยุดสัมภาษณ์ ซึ่งมีจำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาในการเก็บข้อมูลจากระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ จากการประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนพื้นที่ที่ทำการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มแบบแนะนำปากต่อปากหรือการอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูล

4. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 16 คน โดยพิจารณาจากจำนวนครั้งที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่มากกว่า 1 ครั้ง รวมถึงการเคยได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ที่เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเป็นลักษณะของการขอความร่วมมือจากการสอบถามลักษณะของการเดินทางเข้ามาในพื้นที่หากผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การประเมิน จึงจะทำการเก็บข้อมูลต่อไป โดยมีวิธีการพิจารณาการเก็บข้อมูลในลักษณะของการสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลคล้ายคลึงกับการที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างก่อนหน้าจึงทำการหยุดสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเล กรณีศึกษาเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี การศึกษาที่ตั้งไว้ กำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาดังนี้ 1. แบบสัมภาษณ์ เป็นการให้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Questions) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกับเกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีไว้ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการและชาวบ้านในชุมชน และนักท่องเที่ยวโดยเป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการเตรียมคำถามสำคัญ

เนื้อหาเฉพาะมาใช้ในการสัมภาษณ์แต่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดเนื้อหาอื่น แต่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ เพื่อไม่ให้เนื้อหาระหว่างการสัมภาษณ์มีเนื้อเสียมากจนเกินไป ครอบคลุมประเด็นที่ทำการศึกษ ผลกระทบ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลออนไลน์ที่มีความสอดคล้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ระหว่างเดือน สิงหาคม 2562 ถึงเดือนเมษายน 2563

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาการสร้างข้อคำถามจากแนวคิด ทฤษฎี เพื่อสร้างเป็นข้อคำถามในการเก็บข้อมูลและใช้การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือตามกระบวนการดังนี้

- 1 สร้างประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
2. การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีสามเ้า (Data Triangulate) ที่เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

การตรวจสอบด้านระยะเวลาใช้การตรวจสอบโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมก่อนลงพื้นที่สัมภาษณ์ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

การตรวจสอบด้านสถานที่ทำโดยการสุ่มกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยจะเลือกให้ครอบคลุมพื้นที่เพื่อการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์และเป็นข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

การตรวจสอบด้านบุคคลในการเก็บข้อมูล โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายตามสัดส่วนที่ได้กำหนดในประเด็นของกลุ่มตัวอย่างและทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะทำการเก็บข้อมูลจากผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่การศึกษาที่เป็นเกี่ยวข้องกับผลกระทบ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์จะดำเนินการในลักษณะการบรรยาย เพื่อจับประเด็นและสร้างข้อสรุปและนำเสนอข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเล กรณีศึกษา : เกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีใช้

การสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับประเด็นที่ทำการศึกษาตามวัตถุประสงค์โดยมีผลจากวิจัยจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่เกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชน และนักท่องเที่ยวจำนวน 40 คน สามารถแสดงข้อมูลในตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนผู้มีส่วนได้เสียจากการสัมภาษณ์ในพื้นที่เกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ผู้มีส่วนได้เสีย	จำนวนผู้มีส่วนได้เสียการสัมภาษณ์ในพื้นที่พื้นที่เกาะล้าน		
	ชาย	หญิง	รวม
1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	3	-	3
2. ผู้ประกอบการ	4	5	9
3. ชาวบ้าน	5	7	12
4. นักท่องเที่ยว	7	9	16
รวม	19	21	40

จากตารางแสดงให้เห็นว่ามีเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวน 3 คน แบ่งเป็นเพศชาย 3 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 9 คน แบ่งเป็นเพศชาย 4 คน เพศหญิง 5 คน ชาวบ้านจำนวน 12 คน แบ่งเป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง 7 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 16 คน แบ่งเป็นเพศชาย 7 คน เพศหญิง 9 คน

ผลการศึกษสามารถทำการสรุปข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นรายด้านที่ทำการศึกษา ทำการศึกษามลกระทบ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวบนเกาะล้านทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว มีการทำรีสอร์ทหรือร้านค้าโดยชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนเกาะ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนั้นการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวดังกล่าวทำให้คนในชุมชนมีงานทำ โดยคนในชุมชนส่วนใหญ่หันมาทำธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามชาวบ้านมีมุมมองต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวบนเกาะล้านทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีการประกอบการธุรกิจของคนบนเกาะและคนนอกเกาะซึ่งเมื่อเกิดธุรกิจการท่องเที่ยวบนเกาะล้านจึงทำให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวเกี่ยวกับที่พักและรถเช่าเพิ่มมากขึ้นอีกด้วยและทำให้คนในชุมชนมีงานทำ มีอาชีพเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ 3,000 กว่าคน จากต่างถิ่นแฝงมาทำงานอีกกว่า 6,000 คน นอกจากนั้นมีการจ้างงานต่างๆ เช่น ธุรกิจดำน้ำ พนักงานแม่บ้านทำความสะอาด พนักงานร้านอาหาร พนักงานเสิร์ฟ พนักงานขับเรือเจ็ทสกี เรือสปีดโบ๊ท ทั้งนี้ผู้ประกอบการด้านที่พักกล่าวว่าส่วนใหญ่รีสอร์ทของจ้างคนต่างด้าวเข้ามาทำงานให้เนื่องจากค่าแรงถูกกว่าคนไทยพอสมควร

การที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่เกาะล้าน นำรายได้สู่ชุมชนเพิ่มมากขึ้นแหล่งรายได้ที่เกิดขึ้นในชุมชนเกาะล้านเกิดจากการท่องเที่ยว แยกออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาในวันหยุด แต่ในวันปกติมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อันนี้อาจจะทำให้มีเม็ดเงินกระจายเข้ามาสู่ชุมชน แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มากับกรุ๊ปทัวร์ ทำให้มีรายได้ที่เป็นส่วนน้อยมากที่เข้ามาสู่ในชุมชนเนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ตกอยู่กับ

ผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนทางธุรกิจท่องเที่ยวที่มีเงินทุนจำนวนมาก อย่างไรก็ตามธุรกิจเกี่ยวกับที่พัก รีสอร์ท ธุรกิจรถเช่า รวมถึงร้านอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ประกอบการเป็นคนในท้องถิ่นจึงทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันชาวบ้านให้ความเห็นว่าจากการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น นักท่องเที่ยวเดินทางมายังเกาะล้านทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรายได้ที่เข้ามาในชุมชนแต่ละช่วงไม่เท่ากัน หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้น ก็สามารถสร้างรายได้ได้มากขึ้น

นอกจากนั้นการที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น เพราะบนเกาะคือพื้นที่เศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น เช่น ของในร้านสะดวกซื้อจะต้องมีการบวกราคาเพิ่ม เนื่องจากค่าขนส่ง การขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวส่งผลกระทบเป็นอย่างมากในด้านค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ของคนในเกาะมาจากนักท่องเที่ยว ทำให้ในบางฤดูกาลที่นักท่องเที่ยวน้อยจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการลดลงของรายได้ต่อการดำรงชีวิต

ด้านสังคม

การเติบโตของการท่องเที่ยวในเกาะล้านทำให้มีการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นหน้าที่ของเมืองพัทยาที่ต้องจัดการ เช่น ถนน การจัดหาน้ำประปา ไฟฟ้า โดยการไฟฟ้ามีการดำเนินการขยายกำลังส่งไฟฟ้าไปที่เกาะ และยังมีมีการดูแลสุขภาพความปลอดภัยที่เพิ่มมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัจจุบันนักท่องเที่ยวลดไปประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา นอกจากนั้นความเจริญด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น ไฟฟ้า น้ำประปา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมส่งผลให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปในเรื่องของสังคมบนเกาะล้าน โดยจากเดิมเมื่อ 40 ปี ก่อน ที่เกาะล้านเป็นชุมชนเกษตรกรรม พอมีการท่องเที่ยวบนเกาะล้านเพิ่มมากขึ้นก็ทำให้สังคมเกษตรกรรมหายไปจากแต่ก่อนที่นิยมทำอาชีพประมง ก็เปลี่ยนเป็นอาชีพการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ประกอบอาชีพให้เช่าเรือ สปีดโบ๊ท เรือเจ็ทสกีรับจ้างตามชายหาด กิจกรรมร้านอาหาร ผลกระทบที่รับจากการเปลี่ยนแปลงที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นก็คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการ และเวลาที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากขึ้นชาวบ้านก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อเข้าไปรองรับแล้วให้บริการกับนักท่องเที่ยว จึงทำให้เวลาในการมาช่วยเหลืองานสังคม งานวัด งานสาธารณประโยชน์น้อยลง แต่ในบางส่วนก็มองว่าการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวยังเกาะล้านเพิ่มมากขึ้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อค่านิยมหรือการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต

แต่ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการให้มุมมองที่น่าสนใจว่า วิถีชีวิตและค่านิยมของคนบนเกาะมีการเปลี่ยนแปลงไปพอสมควร จากการประกอบอาชีพเป็นชาวประมง ไม่มีการสัญจร หรือมีคนมาอาศัยอยู่บนเกาะจำนวนน้อย ปัจจุบันมีการจัดสรรที่ดินเป็นสัดส่วนมากขึ้น มีจำนวนคนบนเกาะเพิ่มมากขึ้น มีคนต่างถิ่นเข้ามาทำอาชีพมากขึ้น และคนนอกพื้นที่เข้ามาประกอบอาชีพหารายได้บนเกาะเพิ่มขึ้น การดำรงชีวิตประจำวันยังคงเหมือนเดิมอาจจะมีบางส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของอาหาร ปัจจุบัน มีให้เลือกทานมากขึ้นมีร้านอาหารเปิดมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นอาหารตามสั่ง หรืออาหารแบบตะวันตกที่ชาวต่างประเทศนิยม นอกจากนั้นการที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมมีเพิ่มขึ้น เช่น การมีอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต ด้านของมาตรการป้องกันความปลอดภัยในเรื่องของอาชญากรรม ทางชุมชนทำได้เพียงแค่ประชาสัมพันธ์ ช่วยกันสอดส่องดูแล ทั้งเจ้าหน้าที่ ทั้งคนในชุมชน ส่วนในเรื่องของอุบัติเหตุมีการขอความร่วมมือในเรื่องของการขับขี่รถในการท่องเที่ยวต่างๆ ให้ปลอดภัย ส่วนในเรื่องของรถสองแถวก็มีการกำหนดความเร็ว และบนเกาะมีตำรวจวันละ 1 นาย แต่ส่วนใหญ่จะ

เกิดอุบัติเหตุจากนักท่องเที่ยวที่มาเช่าจักรยานยนต์ อย่างเช่น การฝ่าฝืนกฎจราจรที่ ห้ามซ้อน 3 คน ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

ด้านวัฒนธรรม

เกาะลันมีอัตลักษณ์ชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนโดยมีสถานที่สำคัญทางศาสนาสถานที่สำคัญทางศาสนาที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาไหว้พระและทำบุญ คือ วัดใหม่สำราญเกาะลัน มีสำนักสงฆ์อยู่บนเขาใหญ่สามารถขึ้นไปไหว้พระ ถ่ายรูป ชมวิวบริเวณหาดตาแหวน และศาลเจ้า ที่สร้างขึ้นมาตั้งแต่อดีต อาทิ ศาลเจ้าแม่ชีวิตที่ทำเรือ ศาลเจ้าพ่อดำอยู่เส้นทางไปหาดแสม ศาลเจ้าแม่แหลมทองอยู่ที่หาดแสม และอัตลักษณ์ที่เห็นเด่นชัดคือในเรื่องของความกตัญญู และนอกจากนั้นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือ น้ำทะเลใส เพราะคนส่วนใหญ่มาเพื่อเล่นน้ำทะเล ดูปะการัง และสิ่งที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมคือ การมีจิตใจที่ดีของคนบนเกาะที่มีการอยู่แบบกันเอง ช่วยเหลือกัน และการมีแร่เกาะลัน ศาลเจ้าพ่อดำ เหยี่ยวเจ้าพ่อดำที่มีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งชุมชนเกาะลันมีการจัดเทศกาลเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการมาร่วมงานคือ งานวิ่งเพื่อน้องซึ่งจัดขึ้นช่วงเดือนกันยายน โดยให้คนภายนอกเกาะและคนในเกาะได้ทำกิจกรรมร่วมกันในการวิ่งชมธรรมชาติ ซึ่งรายได้จะนำมาฟื้นฟูสาธารณประโยชน์ในเกาะลันในส่วนที่ยังขาดแคลน และก็จะมีการประจำปีของเกาะลัน ก็จะเป็นงานเลี้ยงสังสรรค์ นักท่องเที่ยวก็สามารถมาร่วมกิจกรรมได้ จัดทุกวันที่ 1 เมษายนของทุกปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จจากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเกาะลันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ช่วงจัดกิจกรรมจะมีการดำเนินการเองในเทศกาลต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง มีกิจกรรมตามประเพณีพื้นบ้าน มีการจัดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว เช่นการจัดกิจกรรมการกีฬา กิจกรรมนันทนาการ เช่นในปีที่ผ่านมาคือกิจกรรมโครงการวิ่งเพื่อน้อง เพื่อระดมรายได้มอบให้แก่โรงเรียนเพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียนการกีฬาให้แก่เด็กๆ

ด้านสิ่งแวดล้อม

เกาะลันมีกิจกรรมทางทะเลคือบานาน่าโบ๊ท เจ็ทสกี เรือลากัรม ดำน้ำตื้น (Snorkeling) และการดำน้ำลึก กิจกรรมตกหมึกในเวลากลางคืน แต่การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมทางทะเลมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมหรือการจัดการขยะในพื้นที่ในการเพิ่มตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของการจัดการขยะ โดยหลักเป็นหน้าที่ของทางเมืองพัทยา และการที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เกิดการเดินทางทางเรือมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ทำให้ปะการังเสื่อมโทรม ซึ่งปัจจุบันมีผลกระทบในลักษณะนโยบายคือการดำเนินธุรกิจซีวอร์คเกอร์ เป็นธุรกิจที่ส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับการเดินไปดูปะการังทะเล และไม่มีกฎหมายรองรับอาจมีผลกระทบในพื้นที่ เพราะนักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการไม่ใส่ใจในเรื่องของการดูแลทรัพยากรใต้ทะเลและการจัดการขยะปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายให้เกาะลันเป็นสถานที่ที่ต้องจำกัดพื้นที่เฉพาะไม่ให้ขยะล้นเกาะ หลายปีที่ผ่านมาเกาะลันมีปัญหาเรื่องขยะตกค้างอยู่บนเกาะเป็นจำนวนมาก ทางเมืองพัทยาจึงมีการแก้ไขปัญหาโดยการนำเอาขยะที่กระจัดกระจายมารวมกันเป็นกองขยะกองใหม่ จากนั้นคลุมผ้ายางปิดเอาไว้ และมีโครงการจัดทำศูนย์กำจัดขยะโดยวิธีเผาทำลายขยะ ซึ่งอยู่ในระหว่างการขออนุมัติจากภาครัฐ เพื่อลงทุนก่อสร้างระบบกำจัดขยะและดำเนินการบริหารจัดการขยะนอกจากนี้จากการมีขยะจำนวนมากในอนาคตจะต้องมีการจัดการขยะ เช่น การนำพลาสติกฝักรวมไว้เพื่อป้องกันเชื้อโรค และสร้างเตาเผาทำลายขยะ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยให้ครอบคลุมดังนี้

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวทางทะเลด้านเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวบนเกาะล้านได้สร้างอาชีพให้กับคนบนเกาะเพิ่มขึ้น เช่น การทำธุรกิจด้านที่พักหรือรีสอร์ท ธุรกิจด้านร้านอาหาร หรือจะเป็นธุรกิจด้านกิจกรรมทางทะเล ทำให้อัตราการจ้างงานสูงขึ้น ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นได้สร้างรายได้ให้กับชุมชน เมื่อมีการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้รายได้ของคนบนเกาะนั้นเพิ่มมากขึ้นไปด้วย จากการให้ข้อมูลของภาครัฐ แหล่งรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนแรกคือนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในวันหยุดนักขัตฤกษ์ หรือวันปกติซึ่งเดินทางมาด้วยตนเอง อันนี้ทำให้มีเม็ดเงินกระจายเข้ามาสู่ในชุมชนพอสมควร แต่อีกส่วนหนึ่งจะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับกรุ๊ปทัวร์ จะมีรายได้ส่วนน้อยที่เข้ามาสู่ในชุมชน เพราะส่วนใหญ่ทางบริษัททัวร์จะจัดการทุกอย่างไว้แล้ว เนื่องจากเกาะล้านถือได้ว่าเป็นพื้นที่เศรษฐกิจส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เพราะมีต้นทุนจากค่าขนส่งจากทางฝั่งของพัทยา จึงทำให้มีการบวกราคาเพิ่ม ดังนั้นการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นก็สร้างรายได้และอาชีพให้กับคนบนเกาะล้านมากขึ้น และเมื่อรายได้เพิ่มมากขึ้นค่าครองชีพก็สูงมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sheikh (2010) ศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวใน Cox's Bazar บังกลาเทศ ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจหลายประเทศ สำหรับบางประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศจะเป็นแหล่งสำคัญของรายได้การจ้างงานและการลงทุน การขยายตัวของนักท่องเที่ยว จะสร้างผลกระทบเชิงบวกและลบทั้งในพื้นที่ปลายทาง Cox's Bazar วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ การเข้าใจสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการพัฒนาท่องเที่ยวในถิ่นที่อยู่ใน Cox's Bazar แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับความคิดที่ว่า การท่องเที่ยวให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ตอบยังมีแนวโน้มที่จะรับรู้ถึงประโยชน์การท่องเที่ยวและมีความสนใจน้อยกว่า หรืออาจเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย และเป็นความสำคัญของประชาชนสำหรับการจ้างงานและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวทางทะเลด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวเกาะล้านมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตไม่มากนัก เดิมมีการใช้ชีวิตแบบคนบนเกาะ คือการที่มีอาชีพเกษตรกรทำไร่ทำนา ทำสวน ทำการประมงเพื่อเลี้ยงชีพ แต่ในปัจจุบันนี้เมื่อมีการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวยังเกาะล้านเพิ่มมากขึ้นก็ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนบนเกาะเปลี่ยนไป สังคมเกษตรกรรมหายไป จากอดีตนิยมทำอาชีพประมง ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอาชีพการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ประกอบอาชีพให้เช่าเรือสปีดโบ๊ท เรือเจ็ทสกีรับจ้างตามชายหาด และกิจการร้านอาหาร และเมื่อมีการท่องเที่ยวก็ทำให้คุณภาพชีวิตของคนบนเกาะดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการคมนาคมที่สะดวกสบายมากขึ้นมีการทำถนน และเส้นทางที่ดีขึ้น ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น การมีไฟฟ้าและน้ำประปา หรือด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ รถให้บริการ ส่งผลให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางชุมชนเกาะล้านน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นจากการศึกษาของราเมศร์ พรหมชาติ และคณะ (2550) ที่ได้ให้น่าเสนอผลการศึกษาของการบริหารจัดการไว้อย่างน่าสนใจว่าการบริหารจัดการเรื่องของเวลาของคนให้บริการในพื้นที่นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากในบางครั้งการใช้เวลาส่วนใหญ่ของคนในพื้นที่เพื่อรองรับและให้บริการ

กับนักท่องเที่ยว จึงทำให้เวลาในการมาช่วยเหลืองานสังคม งานวัด งานสาธารณประโยชน์น้อยลง ในส่วนของอุบัติเหตุที่เกะลำนนั้น เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนยังขับซิ่งรถจักรยานยนต์ในการไปเที่ยวแต่ละหาด จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อยครั้ง และนักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามมาตรการหรือกฎหมายการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ที่เคร่งครัดมากพอ จึงก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล ภูณาค (2558) ศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีส่งผลทำให้โอกาสของการประสบความสำเร็จของพื้นที่มีค่อนข้างสูงแต่ในด้านการเมืองพบว่าไม่สามารถดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนได้มากเท่าที่ควรที่จะทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ประสบความสำเร็จ

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวทางทะเลด้านวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างชาติ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมของคนบนเกาะค่อนข้างน้อย เพราะคนบนเกาะลันหรือคนในชุมชนยังคงมีการแต่งกาย การดำเนินชีวิตและการเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสถานที่ทางศาสนา และในด้านความเชื่อของเกาะลันที่ถือได้ว่าเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปนั้นคือ แร่เกาะลันที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนส่วนใหญ่มักนิยมซื้อไปบูชา และอัตลักษณ์ของเกาะลันคือน้ำทะเลที่ใสและอยู่ใกล้กรุงเทพ ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าคนบนเกาะยังคงมีความเชื่อที่เหมือนเดิม และการดำเนินชีวิตที่ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณยา พรหมจิโน (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผลกระทบด้านวัฒนธรรมของชุมชนพบว่า การนำเข้ามาของเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งเป็นวัฒนธรรมแบบใหม่ที่ทำให้ชาวบ้านในชุมชนได้รับประโยชน์ต่างๆ มากขึ้นในการดำรงชีวิต ส่วนของผลกระทบทางด้านลบของวัฒนธรรมพบว่า คนในชุมชนเกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมต่างถิ่น นิยมแต่งกายท้องถิ่น/พื้นเมืองลดน้อยลง และยังสอดคล้องกับวิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ(2546) ที่ได้ให้ประเด็นจากการศึกษาที่น่าสนใจว่าการท่องเที่ยวจะทำให้วิถีชีวิตวัฒนธรรมชนบทเริ่มประเพณีค่อยๆ มีการเปลี่ยนแปลงไป และจะก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในด้านบวกนั้นทำให้ชุมชนก็ให้มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ส่วนทางด้านผลเสียทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบในเรื่องของการขยายตัวของชุมชนไม่เป็น เกิดการรุกล้ำพื้นที่สาธารณประโยชน์รวมถึงเรื่องของขยะพอมีการท่องเที่ยวเข้ามาปริมาณขยะ น้ำเสีย มลพิษต่อภาวะทางอากาศในชุมชนเพิ่มขึ้นก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งทำให้มีปริมาณการจราจรและอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งทำให้เกิดเสียงดังรบกวนทำลายความสงบเงียบของชุมชน

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวทางทะเลด้านสิ่งแวดล้อม

ขยะบนเกาะที่มีจำนวนมาก และจำนวนถังขยะที่ไม่เพียงพอทำให้ ทำให้นักท่องเที่ยวมักทิ้งขยะตามข้างทางหรือชายหาด สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม ประกอบกับการจัดการขยะนั้นค่อนข้างยากเพราะทางเกาะลันไม่มีบ่อฝังกลบขยะหรือสถานที่กำจัดขยะที่เป็นทางการ และในอนาคตมีโครงการที่จะทำศูนย์กำจัดขยะโดยวิธีเผาทำลายขยะ ซึ่งอยู่ในระหว่างการขออนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย เพื่อก่อสร้างระบบกำจัดขยะและดำเนินการบริหารจัดการขยะ ประกอบกับมีการทำกิจกรรมทางทะเลเพิ่มมากขึ้น เช่น ดำน้ำชมปะการัง เรือลากرم (พาราเซลลิ่ง) บานาน่าโบ๊ท และเจ็ทสกี ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ทำให้ปะการังเสื่อมโทรม เพราะนักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการไม่ใส่ใจในเรื่องของการดูแลทรัพยากรใต้ทะเล ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรณวิมล ภูณาค (2558) ที่มีผลการศึกษาที่น่าสนใจว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดระเบียบแบบแผนให้นักท่องเที่ยวในการเข้ามาชม

แหล่งท่องเที่ยว เช่น การออกข้อห้ามในการจับต้องศิลปวัตถุและโบราณสถาน ด้านสิ่งแวดล้อมด้านลบ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการทำลายภูมิทัศน์มีการบุกรุกพื้นที่และแหล่งน้ำธรรมชาติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีนันท์ โพธะแสงสรรค์ ภูมิสถาน และ นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์ (2558) ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือน ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านลบที่มีระดับการรับรู้มากที่สุด คือ การบุกรุกที่ดินเพื่อสร้างรีสอร์ท การสูญเสียพื้นที่ธรรมชาติเพื่อเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และทัศนอุจาดจากแผนป้ายโฆษณาต่าง ๆ ดังนั้น ควรให้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีมาตรการควบคุมการเพิ่มขึ้นของรีสอร์ทในพื้นที่ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาบุกรุกและสูญเสียพื้นที่ธรรมชาติที่จะเป็นการส่งผลกระทบต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากปัญหาของความสะดวกสบายของสิ่งแวดล้อมซึ่งจะทำให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบจากการมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยลง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลภาครัฐ และผู้ประกอบการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะล้านควรปรับปรุงระบบบริหารจัดการโดยเฉพาะการบูรณาการระหว่างหน่วยราชการที่ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชั้นรอง สู่ภาคส่วนอื่นๆ เช่น ผู้ผลิตในขั้นต้นได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขั้นพื้นฐาน จนกระทั่งส่งต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักคือ ชุมชน นอกจากนั้นในด้านเศรษฐกิจ ชุมชนควรมีการจัดการที่ดี การรักษาคุณภาพการบริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ ที่ส่งผลในด้านของความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรเข้มงวดในเรื่องของมาตรการการขับขีรถจักรยานยนต์ และการลาดตระเวนของตำรวจในพื้นที่ และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับนโยบาย จนกระทั่งถึงระดับปฏิบัติการและสู่ชุมชนในการนำไปใช้และดูแลรักษา และจัดให้มีระบบติดตามประเมินผล รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- โชติกา ลอยทวินันท์, ภาสินี วรชนะนันท์, ประเดิม อุทยานมณี. (2558). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อคุณภาพน้ำบริเวณระบบนิเวศเกาะเต่า. *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2*. วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- นิตา ชัชกุล. (2555). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: วี.พรินท์.
- รวีนันท์ โพธะ, แสงสรรค์ ภูมิสถาน และ นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์ (2558). *การรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือน ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราเมศร์ พรหมชาติ, รุ่งรัตน์ หัตถกรรม และ ปรีชา ปาโนรัมย์. (2550). การบริหารจัดการโฮมสเตย์มาตรฐานไทยตามเส้นทางอารยธรรมขอม. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 2(1), 15–34.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). *ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา*. ค้นคืนจาก <https://journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/view/117>.
- วิจิต เรืองแป้น. (2558). *นิเวศวิทยาการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์.

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2546). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนศึกษากรณี ตลาดน้ำ
อัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.

ศรัณยา พรมจิโน. (2558). *ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในอำเภอบางยี่สิบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน*
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. (2563). *พลิกโฉมรองรับแผน EEC - ชูยุทธศาสตร์-เพิ่มท่าเรือ*. ค้นคืนจาก
<https://www.reic.or.th/News/RealEstate/442346>.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2558). *สถิตินักท่องเที่ยวพทยา*. ค้นคืนจาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>.

Cooper, F. J., et al. (2012). *Tourism: Principles and Practice*. (3rd ed.). Harlow: Pearson Education.

Sheikh, A. (2010). *Impact of Tourism in Cox's Bazar, Bangladesh*. (Master in Public Policy and
Governance Program). Department of General and Continuing Education North South
University, Bangladesh.